

Riigieelarve seaduse muutmise seadus

§ 1. Riigieelarve seaduse muutmine

Riigieelarve seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 3 lõiget 2 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Õigusakti või haldusakti, mille kehtestamise õigus või kohustus käesoleva seaduse kohaselt on ministril, kehtestab põhiseadusliku institutsiooni juht tema institutsioonile omase aktiga, arvestades põhiseaduslikule institutsioonile ette nähtud erisusi ja kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.“;

2) paragrahvi 3 lõiget 3 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Õigusakti või haldusakti, mille kehtestamise kohustus käesoleva seaduse kohaselt on ministril, kehtestab riigisekretär haldusaktiga.“;

3) paragrahvi 4 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui Vabariigi Valitsus ei arvesta eelarvenõukogu arvamusega, vormistatakse selle kohta Vabariigi Valitsuse istungi otsus hiljemalt kahe kuu jooksul arvates arvamuse esitamisest. Otsuse põhjendus avalikustatakse Vabariigi Valitsuse veebilehel.“;

4) paragrahvi 4 lõiget 3 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Põhjendus avalikustatakse Rahandusministeeriumi veebilehel.“;

5) paragrahvi 4 täiendatakse lõigetega 4, 5 ja 6 järgmises sõnastuses:

„(4) Eelarvenõukogul on õigus saada ministeeriumidelt ja teistelt valitsussektorisse kuuluvatelt üksustelt oma ülesannete täitmiseks vajalikke andmeid.

(5) Eelarvenõukogu avalikustab oma arvamused eelarvenõukogu veebilehel. Eelarvenõukogul on õigus avaldada oma hinnangute ja arvamuste koostamise aluseks olevad meetodikad ja andmed ning esitleda neid arvamusi Riigikogu rahanduskomisjonile selle taotlusel.

(6) Eelarvenõukogu tegevust hindab Eesti Panga nõukogu nimetatud sõltumatu väline hindaja vähemalt kord nelja aasta jooksul või Riigikogu rahanduskomisjoni taotlusel. Hinnang esitatakse Eesti Panga nõukogule, seda tutvustatakse rahandusministrile ja Riigikogu rahanduskomisjonile ning avalikustatakse eelarvenõukogu veebilehel.“;

6) paragrahvi 4¹ tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Rahandusministeeriumil on õigus saada ministeeriumidelt ja teistelt valitsussektorisse kuuluvatelt üksustelt vajalikke andmeid eelarvestrateegia, riigieelarve eelnõu ja prognooside ning riikliku keskpika eelarve- ja struktuurikava (edaspidi *eelarve- ja struktuurikava*) ning selle iga-aastase eduaruande koostamiseks.“;

7) paragrahvi 5 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 5. Eelarvepositsioon, netokulud ja eelarvepoliitiline eesmärk“;

8) paragrahvi 5 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Valitsussektori netokulud on valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud intressikulud, kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, Euroopa Liidu programmidega seotud

kulud, mis kaetakse täielikult Euroopa Liidu vahenditest saadava tuluga, riikide kulud Euroopa Liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning ühekordsed ja muud ajutised meetmed.“;

9) paragrahvi 5 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Valitsussektori eelarvepoliitiline eesmärk määratakse käesolevas seaduses sätestatu ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97 (ELT L, 2024/1263, 30.04.2024) alusel.“;

10) paragrahvi 5 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Euroopa Liidu eelarveraamistikuna mõistetakse käesolevas seaduses Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitel 121, 126 ja 136 ning selle lepingu lisaprotokollil nr 12 põhinevat liikmesriikide eelarvepoliitika koordineerimise süsteemi ja põhimõtteid, mis on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2024/1263 ning nõukogu määruses (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 02.08.1997, lk 6–11).“;

11) seadust täiendatakse §-ga 5¹ järgmises sõnastuses:

„§ 5¹. Eelarvepoliitika piirmäärad

(1) Riigieelarve ja eelarvestrateegia tuleb koostada nii, et valitsussektori eelarvepositsioon ja võlakooormus on käesoleva seaduse §-s 15 nimetatud riigi rahandusprognoosi arvestades kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu lisaprotokolliga nr 12 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 nõuetega ning valitsussektori iga-aastane netokulude kasv on kooskõlas käesoleva seaduse § 20¹ alusel koostatud kehtiva riikliku eelarve- ja struktuurikavaga.

(2) Riigieelarve ja eelarvestrateegia koostatakse nii, et valitsussektori struktuurne puudujääk ei ületa üht protsenti sisemajanduse koguproduktist jooksevhindades ühelgi aastal, arvestades käesoleva seaduse § 15 alusel koostatud riigi rahandusprognoosi.

(3) Kui riigivõla suhe sisemajanduse koguprodukti on alla 30 protsendi ja riigi rahanduse pikaajalise jätkusuutlikkusega seotud riskid on väikesed, võib käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud struktuurne puudujääk ulatuda kuni 1,5 protsendini sisemajanduse koguproduktist jooksevhindades.“;

12) paragrahvi 6 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 6. Eelarvepositsiooni reeglid keskvalitsuse juriidilisele isikule “;

13) paragrahvi 6 lõiked 1, 1¹ ja 1² tunnistatakse kehtetuks;

14) paragrahvi 7 lõiked 1 ja 2 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui käesoleva seaduse § 15 alusel koostatud riigi rahandusprognoosi kohaselt ületab valitsussektori eelarvepositsioon eelarveaastal või sellele järgneval nelja aastal taseme, mis oleks lubatud kooskõlas käesoleva seaduse § 5¹ reeglitega, esitab valdkonna eest vastutav minister Vabariigi Valitsusele riigieelarve ja eelarvestrateegia koostamiseks ettepanekud valitsussektori eelarvepositsiooni parandamiseks.

(2) Juhul kui käesoleva seaduse § 15 alusel koostatud riigi rahandusprognoosi kohaselt ületab valitsussektori eelarvepositsioon käesoleva seaduse § 5¹ reeglitega lubatud, peab Vabariigi

Valitsus rakendama riigieelarve ja eelarvestrateegia koostamise korral meetmeid eelarvepositsiooni parandamiseks.“;

15) paragrahvi 7 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Juhul kui käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud meetmetest ei piisa Euroopa Liidu toimimise lepingu lisaprotokolli nr 12 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 nõuete täitmiseks, rakendab Vabariigi Valitsus eelarvepositsiooni parandavaid meetmeid mahus, mis viib riigieelarve ja eelarvestrateegia nende nõuetega vastavusse.“;

16) paragrahvi 7 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

17) paragrahvi 9 tekst loetakse lõikeks 1 ning muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Juhul kui kehtib Euroopa Liidu üldine või riigipõhine vabastusklausel Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 kohaselt, võib edasi lükata käesoleva seaduse § 7 lõigetes 2 ja 2¹ ning § 5¹ nimetatud meetmete rakendamist, juhindudes Euroopa Liidu nõukogu asjakohase otsuse tingimustest ja käesolevas paragrahvis sätestatust. Vabastusklauslit võib rakendada üksnes tingimusel, et see ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis.“;

18) paragrahvi 9 täiendatakse lõigetega 2–4 järgmises sõnastuses:

„(2) Euroopa Liidu üldise vabastusklausli rakendamiseks tuleb analüüsida majandussurutise olemasolu ja tõsidust Eesti vabastusklausli rakendamise aastal või sellele järgneval aastal. Vabastusklauslit tohib rakendada üksnes juhul, kui majandussurutis esineb ka Eestis ning see on tõsine.

(3) Majandussurutis loetakse olemasolevaks ja tõsiseks, kui käesoleva seaduse §-s 15 nimetatud riigi majandusprognoosi kohaselt on reaalse sisemajanduse koguprodukti aastakasv negatiivne või reaalne sisemajanduse koguprodukt on rohkem kui kolm protsenti madalam võimalikust reaalsest sisemajanduse koguproduktist. Analüüsi ja ettepaneku vabastusklausli kohaldamiseks koos riigi rahanduse jätkusuutlikkuse analüüsiga keskpikas perspektiivis esitab valdkonna eest vastutav minister Vabariigi Valitsusele.

(4) Riikliku vabastusklausli või selle pikendamise taotlemise otsustab Vabariigi Valitsus valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul, juhindudes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 nõuetest. Juhul kui riiklikku vabastusklauslit taotletakse majandussurutise tõttu, tuleb enne analüüsida majandussurutise olemasolu ja tõsidust Eestis vabastusklausli taotlemise aastal või sellele järgneval aastal. Kui riiklikku vabastusklauslit taotletakse mõnel muul põhjusel, esitab valdkonna eest vastutav minister Vabariigi Valitsusele põhjendused riikliku vabastusklausli taotlemise või pikendamise vajaduse kohta.
“;

19) paragrahvi 12 lõiget 1 täiendatakse kolmanda lausega järgmises sõnastuses:

„Kui pärast andmete esitamist tehtud Riigikogu või Vabariigi Valitsuse otsused mõjutavad finantsplaani andmeid, tuleb esitada uus finantsplaan hiljemalt kuu aja jooksul pärast keskvalitsuse juriidilise isiku eelarve kinnitamist.“;

20) paragrahvi 14 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Eelarvenõukogu annab arvamuse:

1) eelarvestrateegias esitatud valitsussektori eelarvepoliitiliste eesmärkide kohta enne eelarvestrateegia kinnitamist;

2) eelarve- ja struktuurikava eduaruandes kajastatud möödunud aasta kulukasvu vastavuse kohta netokulude trajektoorige ja võimalike kõrvalekalde põhjuste kohta rahandusministri taotlusel enne selle esitamist Euroopa Komisjonile;

3) riigisisese eelarvepoliitilise eesmärgi täitmise kohta möödunud eelarveaastal hiljemalt 30 päeva enne eelarvestrateegia kinnitamist;

4) riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavas esitatud netokulude kasvu vastavuse kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 nõuetele enne kava kinnitamist.

(2) Arvamus koostatakse lähtudes käesolevas peatükis kirjeldatud nõuetest, Euroopa Liidu toimimise lepingu lisaprotokolli nr 12 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 nõuetest, samuti eelarvepositsiooni korrigeerimise vajadusest.“;

21) seaduse 2. peatükki täiendatakse §-ga 14¹ järgmises sõnastuses:

„§ 14¹. Riigi eelarveraamistiku toimimise hindamine

Eelarvenõukogu hindab käesolevas peatükis kirjeldatud kodumaise eelarveraamistiku toimimist vähemalt kord iga nelja aasta järel või Riigikogu rahanduskomisjoni ettepanekul.“;

22) paragrahvi 15 lõike 2 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Rahandusprognosis on eelarve- ja struktuurikava ning selle eduaruande, eelarvestrateegia ja riigieelarve eelnõu aluseks.“;

23) paragrahvi 16 lõige 4 teine lause tunnistatakse kehtetuks;

24) seaduse 3. peatüki 1. jagu täiendatakse §-ga 18¹ järgmises sõnastuses:

„§ 18¹. Makromajandusprognosis ja rahandusprognosis järelehindamine

(1) Eelarvenõukogu hindab regulaarselt, kuid mitte harvem kui üks kord kolme aasta jooksul makromajandusprognosis ja rahandusprognosis tõepärasust, lähtudes objektiivsetest kriteeriumidest, et välja selgitada võimalike süsteemsete kõrvalekallete olemasolu. Eelarvenõukogu avalikustab hinnangu ja Rahandusministeerium võtab tulemused arvesse tulevaste makromajandusprognosiside ja rahandusprognosiside koostamise korral.

(2) Vajaduse korral esitab Rahandusministeerium ülevaate vajalike meetmete kohta süsteemsete kõrvalekallete likvideerimiseks makromajandusprognosis ja rahandusprognosis.“;

25) seaduse 3. peatükki täiendatakse 2¹. jaoga järgmises sõnastuses:

„2¹. jagu

Eelarvelise järelevalve dokumendid

§ 20¹. Eelarve- ja struktuurikava

(1) Käesoleva seaduse §-le 6¹ vastavad keskpika perioodi eelarve-eesmärgid kinnitatakse Vabariigi Valitsuse Euroopa Liidu nõukogule ja Euroopa Komisjonile esitatavas eelarve- ja struktuurikavas.

(2) Eelarve- ja struktuurikava koostatakse vähemalt kord nelja aasta jooksul, järgides Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 nõudeid ning käesoleva seaduse §5¹ sätestatud eelarvepoliitika piirmäärasid.

(3) Juhul kui eelarve- ja struktuurikava viimane kehtivusaasta langeb kokku Riigikogu korraliste valimiste aastaga, esitab valdkonna eest vastutav minister Vabariigi Valitsusele eelarve- ja struktuurikava eelarve-eesmärgid kinnitamiseks hiljemalt neli kuud enne järgmise eelarveaasta algust ning Vabariigi Valitsus kinnitab eelarve- ja struktuurikava hiljemalt kaks kuud enne järgmise eelarveaasta algust.

(4) Eelarvenõukogu annab hinnangu eelarve- ja struktuurikava netokulude kasvu aluseks oleva makromajandusproгноosi ja selle makromajanduslike eelduste kohta enne kava esitamist Euroopa Komisjonile. Hinnangu arvestamata jätmist põhjendab Rahandusministeerium. Põhjendus avalikustatakse Rahandusministeeriumi veebilehel.

§ 20². Eelarve- ja struktuurikava eduaruanne

Eelarve- ja struktuurikava täitmist hinnatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 nõuetele igal aastal koostatavas eduaruandes.

§ 20³. Fiskaalriskide raport

Rahandusministeerium koostab fiskaalriskide raporti regulaarselt, et hinnata riske, mis võivad ohustada riigi rahanduse jätkusuutlikkust ning kaasavat ja kestlikku kasvu keskpikas perspektiivis, sealhulgas võttes võimaluse korral arvesse hinnanguid kliimamuutustega kaasnevate makrofiskaalriskide ja nendega seotud jaotuslike mõjude kohta.“;

26) paragrahvi 25¹ lõike 3 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„4) kirjeldust, milliste poliitikamuudatuste, sealhulgas reformide ja investeeringute abil, millel on mõju riigi rahandusele ning kestlikule ja kaasavale kasvule, jõutakse prognoosist, mis põhineb eeldusel, et poliitikat ei muudeta, riigi eelarvepoliitiliste eesmärkideni ja seda valitsussektori suuremate tulu- ja kuluartiklite kaupa;“;

27) paragrahvi 26 lõige 5¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5¹) Riigieelarves liigendatakse ministeeriumi valitsemisala kulud riigiasutuste või nende gruppide kaupa. Ministeeriumi valitsemisala programmi tegevuse ja põhiseadusliku institutsiooni kulud liigendatakse majandusliku sisu põhjal järgmiselt: tööjõu- ja majandamiskulud, sotsiaaltoetused, muud toetused ning muud kulud, eristades riigivõla intressikulu, edasiantava maksu kulud ja alates ühest miljonist eurost seadusest tulenevad arvestuslikud kulud.“;

28) paragrahvi 26 lõige 5² tunnistatakse kehtetuks;

29) paragrahvi 26 lõikest 8 jäetakse välja tekstiosa „, 5²“;

30) paragrahvi 27 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Eelarveaasta algab 1. jaanuaril ja lõpeb 31. detsembril ning riigieelarvet on lubatud korrigeerida pärast eelarveaasta lõppu käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel.“

31) paragrahvi 27 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud eelarveaastale järgneva eelarveaasta kahe esimese kuu jooksul võib riigieelarves teha vahendite liigenduse muutmisega seotud otsuseid eelarve korrigeerimiseks käesoleva seaduse § 56 ja 58 kohaselt ning riigieelarves sätestatud ulatuses ja tingimustel.“;

32) paragrahvi 46 lõike 2 sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„Kohaliku omavalitsuse üksuste, üleriigiliste kohaliku omavalitsuse üksuste liitude ja Vabariigi Valitsuse esindajad peavad enne eelarvestrateegia ja riigieelarve eelnõu koostamist läbirääkimisi eesmärgiga kokku leppida järgmistes küsimustes.“;

33) paragrahvi 46 lõike 2 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„2) käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud toetuste jaotamise alused, kasutamise tingimused, suuruse kujunemise põhimõtted ja suurused eelarvestrateegia perioodiks ja eelarveaastaks;“;

34) paragrahvi 46 lõike 2 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„5) finantsdistsipliini tagamise meetmed ja vajaduse korral kohaliku omavalitsuse üksuste konsolideeritud eelarvepositsiooni parandamise meetmed;“;

35) paragrahvi 46 lõike 2 punkt 6 tunnistatakse kehtetuks;

36) paragrahvi 46 täiendatakse lõigetega 6 ja 7 järgmises sõnastuses:
„(6) Kui Riigikogu või Vabariigi Valitsus kehtestab pärast kohaliku omavalitsuse üksuse eelarveaasta algust õigusakti, mille alusel vähenevad kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve sissetulekud või suurenevad väljaminekud jooksva eelarveaastal, hüvitab riik õigusakti kehtestamisega kaasnevad rahalised lisamõjud eelarvele samas ulatuses või vähendab kohaliku omavalitsuse üksusele pandud kohustusi proportsionaalselt. Hüvitist ei maksta, kui õigusakti kehtestamise tulemusena vähenevad kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve sissetulekud või suurenevad väljaminekud vähem kui 10 000 euro ulatuses.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud õigusakti kehtestamisega kaasnevaid lisakulusid ei hüvitata, kui Vabariigi Valitsuse õigusakt on kehtestatud kahe või mitme kohaliku omavalitsuse üksuse kokkuleppe alusel või kulude mittehüvitamine on üleriigilise kohaliku omavalitsuse üksuste liidu ja Vabariigi Valitsuse esindajate vahel kokku lepitud.“;

37) paragrahvi 47 lõike 1 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„Tasandusfondi suurus ja jaotamise põhimõtted määratakse riigieelarve või muu seadusega.“;

38) paragrahvi 48 lõiked 2–4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(2) Toetusfond on kohaliku omavalitsuse üksustele seaduses määratud sihtotstarbel ja tingimustel kasutamiseks antav toetus, mida jaotatakse ainult arvnäitajate alusel.

(3) Toetusfondi jaotamise aluseks olevad arvnäitajad sätestatakse seadusega.

(4) Toetusfondi jaotamise ja kasutamise tingimused ning korra kehtestab Vabariigi Valitsus määruusega.“;

39) paragrahvi 48 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks;

40) paragrahvi 49 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(2) Kui Vabariigi Valitsus ei ole eelarveaasta alguseks kehtestanud käesoleva seaduse § 47 lõikes 3 ja § 48 lõikes 6 nimetatud jaotust, makstakse kohaliku omavalitsuse üksustele kuni selle jaotuse kehtestamiseni igal kuul kuni üks kaheteistkümnendik eelmisel eelarveaastal Vabariigi Valitsuse kinnitatud jaotuse alusel samaks otstarbeks eraldatud summast, arvestades riigieelarves jooksvaks eelarveaastaks kavandatud summaga või riigieelarve eelnõus kavandatud summaga, kui jooksva aasta riigieelarve on vastu võtmata.“;

41) paragrahvi 50 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Minister annab riigieelarvega ministri valitsemisala ettenähtud vahenditest kohaliku omavalitsuse üksusele ja tema valitseva mõju all olevale üksusele sihtotstarbelist juhtumipõhist toetust investeeringuteks või tegevuskuludeks.“;

42) paragrahvi 50 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

43) paragrahvi 50 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Minister võib määrusega kehtestada tingimused ja korra tegevuskuludeks toetuse andmiseks juhtumipõhiselt, milles sätestatakse vähemalt toetuse andmise eesmärk ja jaotamise põhimõtted.“;

44) paragrahvi 50 lõikeid 3 ja 4 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Minister võib määrusega kehtestada tingimused ja korra investeeringutoetuse andmiseks juhtumipõhiselt, milles sätestatakse vähemalt:

- 1) toetuse andmise eesmärk;
- 2) toetatavad tegevused;
- 3) toetuse jaotamise või taotlemise põhimõtted;
- 4) taotluse esitamise korral selle hindamise põhimõtted;
- 5) toetuse väljamaksete tegemise kord.“;

(4) Riigieelarvest antakse kohaliku omavalitsuse üksusele ja tema valitseva mõju all olevale üksusele juhtumipõhist investeeringutoetust järgmistel tingimustel:

- 1) toetatava investeeringuga panustatakse üldjuhul kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava valdkondliku eesmärgi täitmise;
- 2) kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava ja eelarvestrateegia peavad sisaldama vähemalt seaduses määratud perioodi;
- 3) omafinantseeringusse panustamise korral peab kohaliku omavalitsuse üksus suutma tagada omafinantseeringut, arvestades finantsdistipliini meetmeid seaduses määratud tingimustel.“;

45) paragrahvi 50 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks;

46) paragrahvi 51 täiendatakse lõigetega 7 ja 8 järgmises sõnastuses:

„(7) Käesoleva paragrahvi lõiget 6 ei rakendata, kui riikliku ülesande kulude hüvitamine kohaliku omavalitsuse üksustele on ühekordne ja hüvitamise vajadus ei olnud ette teada riigieelarve eelnõu koostamise või menetlemise ajal.

(8) Vabariigi Valitsus võib erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra olukorras või vahetult nendeks valmistumise ajaks anda määrusega erakorralise ja ühekordse riikliku ülesande tunnustega ülesande kohaliku omavalitsuse üksusele täitmiseks, hüvitades riikliku ülesande täitmise kulu kohaliku omavalitsuse üksusele määruses sätestatud alustel ja korras. Ülesande andmine kooskõlastatakse omavalitsusüksuse või üleriigilise omavalitsusüksuste liiduga.“;

47) paragrahvis 52 asendatakse sõna „riigieelarvesse“ sõnaga „riigile“;

48) paragrahvi 53¹ pealkiri ja lõige 1 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„§ 53¹. Riigisisese projektipõhise toetuse andmine

(1) Ministri valitsemisala vahendite arvelt antava riigisisese projektipõhise toetuse andmise, sealhulgas taotlusvooru korraldamise, toetuse kasutamise ja aruandluse ning toetusena

antud vahendite või selle jäägi tagasinõudmise tingimused ja korra, kui nimetatud tingimused ja kord ei tulene muust õigusaktist, kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

49) paragrahvi 53¹ täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Riigisisest projektipõhist toetust antakse kooskõlas valitsemisala arengudokumentidega kulude ja investeringute sihtfinantseerimiseks. Riigisisest projektipõhist toetust antakse käesoleva seaduse alusel füüsilistele või juriidilistele isikutele riigieelarve vahenditest üldjuhul avatud taotlusvooru kaudu. Erandjuhul ja põhjendatult võib riigisisest projektipõhist toetust anda otsustuskorras, kui minister on kehtestanud selliste toetuste andmise põhimõtted käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määrusega.“;

50) paragrahvi 53¹ lõikes 2 asendatakse sõnad „riigisisese toetusprogrammi“ sõnadega „riigisisese projektipõhise toetuse andmise tingimuste“;

51) seadust täiendatakse §-dega 53² ja 53³ järgmises sõnastuses:

„§ 53². Riigisisese tegevustoetuse andmine

(1) Ministril on õigus anda valitsemisala vahendite arvelt riigisisest tegevustoetust seaduses sätestatud juhul või käesolevas paragrahvis sätestatud alustel, kui seda antakse valdkonna valitsemisala programmis sisalduvate tegevuste tõttu. Põhiseaduslik institutsioon võib anda tegevustoetust, kui see on seotud tema ülesannete ja tegevussuundadega.

(2) Tegevustoetust antakse saajale, võttes aluseks põhikirjas loetletud talle mõeldud ülesanded ja arengudokumentides määratud eesmärgid. Tegevustoetuse saajaks võib olla keskvalitsuse juriidiline isik, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(3) Ministeeriumi valitsemisala eelarvest tegevustoetuse andmise põhimõtted ja korra, kui nimetatud tingimused ja kord ei tulene muust õigusaktist, kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 53³. Riigisiseste sotsiaaltoetuste andmine

(1) Ministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt võib füüsilistele isikutele anda riigisisest sotsiaaltoetust, mille andmine ei ole ette nähtud seaduse või muu õigusaktiga, kui selleks on valitsemisala eelarves vahendid ette nähtud.

(2) Ministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt antava riigisisese sotsiaaltoetuse andmise tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(3) Põhiseaduslik institutsioon kehtestab sotsiaaltoetuse andmise põhimõtted ja avalikustab need oma veebilehel.“;

52) paragrahv 55 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 55. Riigisisese projektipõhise toetuse ja välisetoetuse kaasrahastamise eelarve kasutamine

(1) Riigisisese projektipõhise toetuse ja välisetoetuse riigieelarves ette nähtud kaasrahastamise vahendite andja peab tagama, et toetuse või kaasrahastamise vahendite saaja kohustub kasutama saadud toetust või vahendeid ainult toetuse või vahendite andja määratud otstarbel ja tingimustel.

(2) Riigisisese projektipõhise toetuse saaja kohustub kandma toetuse kasutamata jäägi andjale tagasi. Jäägi tagasi kandmata jätmisel korral nõuab toetuse andja selle toetuse saajalt tagasi.

(3) Riigisisese projektipõhise toetuse andja nõuab toetuse, lähtudes rikkumise raskusest, osaliselt või täielikult tagasi juhul, kui pärast toetuse väljamakse tegemist selgub, et toetuse saaja:

1) on toetuse taotlemise või kasutamise korral esitanud teadlikult valeandmeid, on täitnud toetuse saamise või kasutamise seotud tingimused näiliselt, toetuse kasutamise korral on esinenud pettus, korruptsioon või huvide konflikt või ilmneb asjaolu, mille korral ei oleks toetuse taotlust rahuldatud;

2) ei ole täitnud toetuse väljamaksmise aluseks olevaid nõudeid;

3) ei ole täitnud toetuse saamisega seotud kohustust osaliselt või täielikult;

4) suhtes on algatatud likvideerimis- või pankrotimenetlus.

(4) Minister võib käesoleva seaduse § 53¹ lõikes 1 nimetatud määrusega kehtestada riigisisese projektipõhise toetuse tagasinõude määrad ning toetuse täpsustavad või muud tagasinõudmise alused.

(5) Riigisisese projektipõhise toetuse tagasinõudmisest võib loobuda käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud alustel, kui:

1) toetust ei ole võimalik sihipäraselt kasutada vääramatu jõu või toetuse saaja tahtest sõltumatu muu asjaolu tõttu;

2) toetuse saaja on avastanud ja teavitanud toetuse andjat esimese võimaluse korral, et talle on hüvitatud kulu, mida toetusest ei hüvitata, ning on tagastanud toetuse või selle osa toetuse andmise tingimustes sätestatud viisil;

3) tagasinõudmisele kuuluv toetuse summa on 1000 eurot või sellest väiksem, välja arvatud juhul, kui tegemist on käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 1 nimetatud asjaoludega.

(6) Otsuse riigisisese projektipõhise toetuse tagasinõudmise kohta võib teha toetuse andmise otsuse tegemise päevast arvates nelja aasta jooksul, kui seadus ei sätesta teisiti. Toetus tuleb tagasi maksta 60 päeva jooksul arvates sellekohase otsuse saamisest. Erandjuhul ja põhjendatult võib toetuse andja pikendada toetuse tagasimakse tähtaega toetuse saaja taotlusel ja ajatada tagasimaksmise, nõudes vajaduse korral tagatist.

(7) Kui riigisisese projektipõhise toetuse tagasimaksmise tähtpäevaks toetust tagasi ei maksta või tasaarvestata, peab toetuse saaja maksma viivist 0,06 protsenti iga toetuse tagasimaksmisega viivitatud kalendripäeva eest. Viivise arvestamine lõpeb, kui viivise summa ületab selle arvestamise aluseks oleva tagasinõutava toetuse suuruse. Toetuse tagasinõudmise otsusega on võimalik viivist vähendada põhjendatud juhul, kuid tagada tuleb piisav kahjuhüvitis.

(8) Riigisisese projektipõhise toetuse tagasimaksmise ajatamise korral maksab toetuse saaja intressi arvates käesoleva paragrahvi lõike 6 teises lauses sätestatud tähtpäevale järgnevast päevast. Intressimäär tagastatava toetuse summa jäägilt on kuue kuu euribor, millele lisandub kolm protsenti aastas. Kuue kuu euribor arvestatakse toetuse tagasimaksmise ajatamise otsuse tegemisele eelnenud pangapäeva seisuga. Intressiarvestuse baasiks on 360-päevane periood. Negatiivse euribori korral ei kohaldata summeeritud protsendimäärasid alla ühe.

(9) Riigisisese projektipõhise toetuse tagasinõudmise otsus on täitedokument täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 21 tähenduses.“;

53) seadust täiendatakse §-ga 55¹ järgmises sõnastuses:

„§ 55¹. Toetuste andmekogu

(1) Projektipõhise toetuse andmisega seotud ülesannete täitmiseks võib asutada andmekogu ja selle põhimääruse kehtestada Vabariigi Valitsus või tema volitatud valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(2) Andmekogu pidamise eesmärk on võimaldada projektipõhise toetuse taotlemist ning maksetaotluse, toetuse andmisega seotud otsuse ja muu dokumendi menetlemist elektrooniliselt, samuti koondada andmekogusse toetuse taotlemise ja kasutamisega seotud andmed ning võimaldada uuringute, statistika ja kontrolli tegemist toetuse taotlemise ja saamise nõuete täitmise üle.

(3) Andmekogu põhimääruses sätestatakse:

- 1) andmekogu vastutav ja volitatud töötleja;
- 2) vastutava ja volitatud töötleja ülesanded;
- 3) andmekogu pidamise kord ning andmete täpsem koosseis ja nende andmekogusse kandmise kord;
- 4) andmeandjad ja nendelt saadavad andmed;
- 5) andmetele juurdepääsu ja nende väljastamise täpsem kord;
- 6) andmete ja andmetöötluse logide säilitamise täpsem kord;
- 7) muud andmekogu pidamiseks vajalikud korraldusküsimused.

(4) Toetuste andmekogusse kantakse:

- 1) projektipõhise toetuse taotleja üldandmed ja arvelduskonto;
- 2) füüsilisest isikust taotleja eriliiki isikuandmed – rahvus ning sotsiaal-majanduslik ja tervislik seisund, kui toetuse andmise tingimuste kohaselt antakse toetust nimetatud tunnuste alusel;
- 3) toetuse taotlemise, andmise ja kasutamisega seotud andmed ja otsused;
- 4) muud andmekogu pidamise eesmärgiga otseselt seotud andmed.

(5) Andmekogus sisalduvad andmed ei ole avalikud. Andmekogule on juurdepääs andmekogu vastutaval ja volitatud töötlejal ning andmeandjal enda kohta käivatele andmetele.

(6) Toetuste andmekogusse kantud andmeid säilitatakse viis aastat arvates toetuse saajale tehtud lõppmakse tegemise aasta 31. detsembrist, välja arvatud juhul, kui riigiabi reeglitest tuleneb teisiti. Toetuse andmise andmete säilitamise tähtaeg katkeb kohtumenetluse ajaks.“;

54) paragrahvi 56 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Riigieelarvega kindlaks määratud vahendite jaotust on võimalik muuta vaid riigieelarve muutmise või lisaelarvega, kui käesolevast seadusest või riigieelarvest ei tulene teisiti.“;

55) paragrahvi 56 lõikeid 2² ja 2³ muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(2²) Ministril on õigus muuta ministeeriumi valitsemisala riigiasutuste eelarveid valitsemisala kulude piirmääraga vahendite kogumahtu muutmata ja tulemusvaldkonna programmi tegevuse majandusliku sisu detailset liigendust programmi tegevuse piirmääraga vahendite kogumahtu muutmata.“;

„(2³) Põhiseaduslikul institutsioonil on õigus muuta riigieelarvega kindlaks määratud piirmääraga vahendite käesoleva seaduse § 26 lõike 5¹ kohaselt esitatud majandusliku sisu liigendust selle kogumahtu muutmata.“;

56) paragrahvi 56 täiendatakse lõikega 2⁴ järgmises sõnastuses:

„(2⁴) Ministeerium ja põhiseaduslik institutsioon avaldavad käesoleva paragrahvi lõigete 2² ja 2³ kohaselt tehtud muudatused koos selgitustega oma kodulehel.“;

57) paragrahvi 58 lõike 1 senine tekst loetakse esimeseks lauseks ja lõiget täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Riigieelarves nähakse ette Vabariigi Valitsuse reserv, mis moodustab kuni kolm protsenti kogu riigieelarve kulude ja investeringute kogumahust.“;

58) paragrahvi 58 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

„(5) Vabariigi Valitsuse reservi kasutamata jääki ei kanta üle järgmisse eelarveaastasse.“;

59) paragrahvi 59¹ lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Ülekantud riigieelarve vahendeid võib kasutada riigieelarvega määratud otstarbeks. Vahendite administratiivset liigendust võib ülekandmise korral muuta vaid juhul, kui ei muutu kulu otstarve. Ülekantavate riigieelarve vahendite tulemusvaldkondade ja programmi tegevuste vahelist jaotust ning administratiivset ja käesoleva seaduse § 26 lõike 5¹ kohaselt esitatud majandusliku sisu liigendust võib ülekandmise korral muuta, kui see on seotud ministeeriumi valitsemisala riigiasutuse, tulemusvaldkonna või programmi tegevuse ümberkorraldamise või lõpetamisega.“;

60) paragrahvi 61 lõiget 1 täiendatakse punktiga 6 järgmises sõnastuses:

„6) tagatisfondi kohustuste täitmise tagamiseks.“;

61) paragrahvi 61 lõikes 4 asendatakse tekstiosa „lõikes 7“ tekstiosaga „lõikes 4¹“;

62) paragrahvi 61 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Vabariigi Valitsuse ja valdkonna eest vastutava ministri antava laenu intressimääraks on intress, millega riigil oleks laenulepingu sõlmimise ajal võimalik sarnastel tingimustel võlakohustusi võtta, ja sellele lisanduv täiendav riskimarginaal, mille määramisel arvestatakse selle isiku krediidiriski ja laenu tähtaega.“

63) paragrahvi 81⁵ senine tekst loetakse lõikeks 1 ja sellest jäetakse välja sõna „esmakordselt“;

64) paragrahvi 81⁵ täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Käesoleva seaduse 2025. aasta 1. detsembril jõustuva redaktsiooni § 27 lõikeid 2 ja 3, § 58 lõiget 5 kohaldatakse esimest korda 2025. aasta riigieelarvele.“;

65) seaduse 8. peatüki 1. jagu täiendatakse §-dega 81⁶ ja 81⁷ järgmises sõnastuses:

„§ 81⁶ . 2026. aasta riigieelarvega seotud erisused

Käesoleva seaduse 2025. aasta 1. detsembril jõustuva redaktsiooni § 26 lõikeid 5¹ ja 8, § 56 lõikeid 1, 2² ja 2³ ning § 58 lõiget 1 kohaldatakse esimest korda 2026. aasta riigieelarvele.

§ 81⁷. Enne 2025. aasta 1. detsembrit kehtestatud valdkonna eest vastutava ministri kehtestatud määruste kohaldamine

Käesoleva seaduse § 53¹ lõike 1 alusel enne 2025. aasta 1. detsembrit kehtestatud valdkonna eest vastutava ministri määruse alusel pooleli olevatele toetuste andmise menetlustele, toetuste kasutamisele ning nende aruandlusele ja kontrollile kohaldatakse käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud määruse enne 2025. aasta 1. detsembrit kehtinud redaktsiooni.“;

66) seaduse normitehnilist märkust täiendatakse pärast tekstiosa „(ELT L 306, 23.11.2011, lk 41–47)“ tekstiosaga „, muudetud direktiiviga (EL) 2024/1265 (ELT L, 2024/1265, 30.04.2024)“.

§ 2. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2025. aasta 1. detsembril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2025

Algatab Vabariigi Valitsus
..... 2025
(allkirjastatud digitaalselt)